

TYGODNIK BBN

**PRZEGLĄD INFORMACJI
O BEZPIECZEŃSTWIE NARODOWYM
WRAZ Z KOMENTARZEM**

Numer 79

29 marca – 4 kwietnia 2012 r.

- RBN na temat reformy systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP oraz szkolnictwa wojskowego 3
- Odprawa rozliczeniowo-koordynacyjna kierowniczej kadry MON i SZ RP 4
- Wizyta prezydenta Bronisława Komorowskiego w Kosowie 5
- Deklaracja ministra obrony narodowej dotycząca zmiany charakteru zaangażowania SZ RP poza granicami państwa 6
- Priorytety polityki zagranicznej Polski 8
- Parafowanie umowy stowarzyszeniowej Unii Europejskiej z Ukrainą 9
- II konferencja „przyjaciół Syrii” w Stambule 10
- Ćwiczenia „Wypadek” – bezpieczeństwo Euro 2012 12
- Wpływ elektrowni atomowej Wisaginas na bezpieczeństwo energetyczne Polski 13

Kolegium redakcyjne: Zdzisław Lachowski
(przewodniczący), Marek Ajnenkiel, Czesław Juźwik,
Krzysztof Liedel, Jarosław Padzik, Paweł Pietrzak

Redaktor naczelny: Zdzisław Lachowski
Redaktor prowadzący: Marek Ajnenkiel
Redaktorzy: Michał Grzelak, Katarzyna Przybyła

W przygotowaniu komentarzy uczestniczyli:

Agnieszka Adamusińska
Anna Długosz
Czesław Juźwik
Lech Konopka
Przemysław Pacuła
Paulina Piasecka
Paweł Pietrzak
Marcin Skowron
Paweł Świeżak
Paweł Turowski

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego

Departament Analiz Strategicznych
Wydział Monitoringu Informacji o Bezpieczeństwie
ul. Karowa 10, 00-315 Warszawa,
tel. + 48 22 695 18 77, faks + 48 22 695 18 63
e-mail: wmiob@bbn.gov.pl, bbn@bbn.gov.pl
www.bbn.gov.pl

RBN na temat reformy systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP oraz szkolnictwa wojskowego

3 kwietnia 2012 r. w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego odbyło się posiedzenie Rady Bezpieczeństwa Narodowego (RBN) dotyczące planowanej reformy systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP oraz szkolnictwa wojskowego.

Podczas posiedzenia omówiono potrzebę reformy systemu dowodzenia, która powinna się sprowadzać do integracji i konsolidacji organizacyjnej, zmierzających do ekonomizacji i zapewnienia sprawności funkcjonowania.

Członkowie RBN omówili także problematykę zreformowania szkolnictwa wojskowego, które powinno zapewnić jego optymalizację i skoncentrowanie się na zadaniach służących bezpośrednio zaspokajaniu potrzeb wojska¹.

Celem reformy systemu kierowania i dowodzenia Sił Zbrojnych RP – w ocenie wielu analityków nadmiernie rozbudowanego i funkcjonalnie scentralizowanego – jest usprawnienie jego działania poprzez doprowadzenie do racjonalnego skupienia go wokół trzech podstawowych funkcji: planowania strategicznego, dowodzenia ogólnego i dowodzenia operacyjnego.

Oczekuje się, że dzięki projektowanej transformacji systemu nastąpi bardziej racjonalny i przejrzysty podział kompetencji i odpowiedzialności oraz ograniczenie liczby centralnych organów dowodzenia (z obecnych siedmiu do trzech). Przyjęte rozwiązanie ma wyeliminować słabość dyscypliny wykonawczej oraz przynieść oszczędności etatowe możliwe do zagospodarowania w jednostkach liniowych. Proces legislacyjny powinien zostać przeprowadzony w 2012 r., tak aby w 2013 r. możliwa była implementacja założeń reformy systemu dowodzenia, a nowe struktury mogły podjąć działanie w 2014 r.

Członkowie RBN omówili również koncepcję połączenia obecnie funkcjonujących uczelni wojskowych w jedną wojskową uczelnię uniwersytecką oraz zainicjowania tworzenia zintegrowanej uczelni bezpieczeństwa narodowego, potrzebnej do prowadzenia badań i kształcenia najwyższych kadr dla zarządzania zintegrowanym bezpieczeństwem narodowym.

Rygory prawa o szkolnictwie wyższym oraz zredukowane potrzeby sił zbrojnych w odniesieniu do liczby absolwentów wyższych uczelni wojskowych spowodowały większą koncentrację uwagi władz tych uczelni na studentach kierunków cywilnych. Żołnierze i kandydaci na żołnierzy zawodowych zaczęli stanowić malejący margines ogólnej liczby studentów, co nie pozostawało bez wpływu na obszary kształcenia o charakterze czysto wojskowym. Zjawisko to ma daleko idące konsekwencje jakościowe, ale także niekorzystny aspekt finansowy. Konsolidacja szkolnictwa wojskowego jest reakcją na te symptomy i próbą przeciwstawienia się wspomnianym negatywnym tendencjom.

Odprawa rozliczeniowo-koordynacyjna kierowniczej kadry MON i SZ RP

27 marca 2012 r. odbyła się doroczna odprawa rozliczeniowo-koordynacyjna kierowniczej kadry Ministerstwa Obrony Narodowej i Sił Zbrojnych RP, której gospodarzem był minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak.

W drugiej części odprawy uczestniczył prezydent RP, najwyższy zwierzchnik Sił Zbrojnych RP Bronisław Komorowski; prezes Rady Ministrów Donald Tusk; szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego Stanisław Koziej oraz przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych i parlamentu.

Podczas najważniejszych wystąpień, które wygłosili: prezydent, prezes Rady Ministrów, minister obrony narodowej i szef Sztabu Generalnego WP, nawiązywano do „Głównych kierunków rozwoju SZ RP i ich przygotowań do obrony państwa na lata 2013–2022”, wskazując na konieczność skoncentrowania się na ujętych w tym dokumencie priorytetach modernizacji SZ RP: obronie powietrznej, w tym przeciwrakietowej, systemach informacyjnych i mobilności wojsk lądowych. Prezydent B. Komorowski podkreślił wartość utrzymywania od dziesięciu lat wskaźnika wydatków na obronność na poziomie 1,95 proc. PKB i jego ustawowej gwarancji, pozwalającej na stabilne planowanie w zakresie finansowania funkcjonowania i modernizacji polskiego wojska².

Odbywająca się co roku odprawa rozliczeniowo-koordynacyjna kierowniczej kadry MON i Sił Zbrojnych RP stanowi podsumowanie działań resortu i polskiego wojska, jakie miały miejsce w minionych dwunastu miesiącach. Jednocześnie pozwala na wskazanie kierunków rozwoju i postawienie zadań, które będą realizowane zarówno w najbliższej, jak i dalszej przyszłości.

Do najważniejszych tematów odprawy należały przygotowywane reformy, których przeprowadzenie pozwoli na konsekwentne przekształcanie polskiej armii w formację w pełni profesjonalną, zdolną do sprostania wyzwaniom środowiska bezpieczeństwa XXI w. Przyświecająca im idea to integracja i konsolidacja zarówno dowództw szczebla centralnego, jak i uczelni wojskowych.

Czynnikiem wymuszającym konieczność zmian jest znaczące zmniejszenie liczebności sił zbrojnych w ostatnich latach, ich uzawodowienie i głęboka transformacja, które spowodowały, że niektóre elementy systemu przestały przystawać do potrzeb nowoczesnej armii. W odróżnieniu od reform z ubiegłych lat planowane zmiany mają charakter fundamentalny i ukierunkowane są na wyeliminowanie dublowania wysiłków i kompetencji. Ich założenia mają poprawić efektywność w wykorzystaniu nakładów przeznaczonych na obronność.

W celu spełnienia oczekiwań najwyższego zwierzchnika Sił Zbrojnych RP BBN planuje zorganizowanie serii spotkań eksperckich poświęconych analizie możliwych warunków i wariantów wdrażania tych projektów.

Ważnym aspektem tegorocznej odprawy, odnotowanym przez jej najważniejszych uczestników oraz media i ekspertów wojskowości, była duża zbieżność poglądów prezentowanych przez ośrodki władzy państwowej i kierownictwo sił zbrojnych w kwestiach kluczowych dla polskiej armii.

Wizyta prezydenta Bronisława Komorowskiego w Kosowie

2 kwietnia 2012 r. prezydent Bronisław Komorowski udał się z wizytą do Kosowa, gdzie spotkał się z polskimi żołnierzami służącymi w składzie sił NATO KFOR (Kosovo Force) oraz funkcjonariuszami policji biorącymi udział w misji policyjnej Unii Europejskiej EULEX. Była to druga w tym roku – po Afganistanie – wizyta prezydenta w kontyngentach służących poza granicami kraju.

B. Komorowski spotkał się również z dowódcami polskich misji oraz dowódcami sił międzynarodowych. Prezydentowi towarzyszyli m.in. szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego Stanisław Koziej, minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak, wiceminister spraw wewnętrznych Michał Deskur, szef Sztabu Generalnego gen. Mieczysław Cieniuch oraz komendant główny Policji nadinsp. Marek Działoszyński³.

Sytuacja będąca efektem zmian zachodzących w Kosowie po ogłoszeniu przez nie niepodległości wymaga, mimo pozytywnych tendencji, ciągłego monitorowania zachodzących procesów oraz dalszego zaangażowania misji EULEX i obecności wojskowej NATO. Ocenia się, że bez pomocy organizacji międzynarodowych, mającej na celu wspieranie miejscowych władz m.in. w budowie struktur administracyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem wymiaru sprawiedliwości, Policji i służb granicznych – zapewnienie bezpieczeństwa w tym regionie Bałkanów byłoby poważnie utrudnione.

Obecnie w Kosowie następuje stopniowe przekazywanie odpowiedzialności za bezpieczeństwo – w sposób przypominający proces transition w Afganistanie – przez siły wojskowe NATO międzynarodowym siłom policyjnym UE oraz władzom lokalnym. Strategia Sojuszu zakłada stałą redukcję liczby żołnierzy służących w regionie oraz przejście do poziomu tzw. obecności odstraszałej. Szacuje się, że jesienią tego roku siły NATO zostaną zredukowane do ok. 2,5 tys. żołnierzy (wobec ok. 6,5 tys. pełniących tam obecnie służbę).

Wizyta polskiego prezydenta świadczy o dużym zaangażowaniu Polski w proces stabilizacji sytuacji w Kosowie. Warto podkreślić, że polskie kontyngenty odgrywają znaczącą rolę zarówno w siłach KFOR, gdzie służy 223 Polaków, jak i w misji EULEX, gdzie Polacy stanowią najliczniejszą grupę narodowościową oraz jako jedyni zapewniają obecność pełnej jednostki policyjnej. W liczącym 1,1 tys. osób personelu EULEX bierze udział ponad 140 polskich funkcjonariuszy i ekspertów.

W opinii BBN, obecność sił międzynarodowych ma kluczowe znaczenie w procesie wzmocnienia integralności terytorialnej Kosowa i zapewnienia bezpieczeństwa w regionie. Mimo redukcji kontyngentów przez inne państwa, Polska zamierza utrzymać zaangażowanie w tym państwie na niezmiennym poziomie, tak długo jak będzie to uzasadnione. Jednocześnie, wobec występujących obecnie problemów z zapewnieniem dostatecznej liczby funkcjonariuszy policyjnych do misji EULEX, należałoby rozważyć, czy założone tempo redukcji sił NATO w Kosowie nie wymaga stosownej korekty.

Deklaracja ministra obrony narodowej dotycząca zmiany charakteru zaangażowania SZ RP poza granicami państwa

31 marca 2012 r. zakończyły się sześciodniowe ćwiczenia taktyczne „Borsuk 12”, których głównym celem było sprawdzenie gotowości 10. Brygady Kawalerii Pancernej ze Świątoszowa do wykonywania klasycznych zadań bojowych. Prawie 3 tys. żołnierzy z Polski i Niemiec ćwiczyło m.in. przemieszczanie pododdziałów do rejonów działań; operacje przeciwdywersyjne; zwalczanie taktycznego desantu powietrznego; pokonywanie przeszkody wodnej, a przede wszystkim planowanie, organizowanie i prowadzenie obrony oraz natarcia. Manewry obejmowały także współdziałanie z władzami samorządowymi oraz jednostkami pozamilitarnymi – policją i strażą pożarną.

Minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak, który obserwował ostatni epizod manewrów, pozytywnie ocenił realizację ich programu oraz podkreślił wagę ćwiczeń, wynikającą z planowanego zakończenia polskich misji zagranicznych i większego skupienia się na obronie terytorialnej i zadaniach wynikających z art. 5 traktatu waszyngtońskiego.

Wypowiedź ministra obrony narodowej podkreśla niezwykle ważny aspekt funkcjonowania sił zbrojnych, jakim jest udział w operacjach międzynarodowych poza granicami państwa w relacji do konstytucyjnego obowiązku ochrony niepodległości państwa, niepodzielności jego terytorium oraz zapewnienia bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic (art. 26 Konstytucji RP).

Członkostwo w NATO i UE zmieniło charakter oraz formę zaangażowania sił zbrojnych na arenie międzynarodowej. Misje pokojowe i stabilizacyjne ONZ oraz OBWE ustąpiły pierwszeństwa operacjom sojuszniczym i koalicyjnym. Ocenia się, że łącznie w misjach poza granicami państwa polskiego wzięło udział około 100 tys. żołnierzy, policjantów oraz funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu i służb specjalnych, zdobywających wiedzę i doświadczenie.

Swoistą cezurą potwierdzającą zmianę priorytetów międzynarodowego zaangażowania sił zbrojnych było wycofanie pod koniec 2009 r. kontyngentów wojskowych wydzielonych do operacji ONZ na Wzgórzach Golan (PKW UNDOF), w Libanie (PKW UNIFIL) oraz w Czadzie i Republice Środkowoafrykańskiej (PKW MINURCAT), które zakończyło okres udziału dużych formacji wojskowych pod flagą ONZ. Przez wielu analityków krok ten był uważany za pochozny, ponieważ udział w tych operacjach, oprócz korzyści szkoleniowych i zdobywania doświadczeń, miał charakter prestiżowy. Legitymizowany przez Radę Bezpieczeństwa ONZ, pozwalał Polsce odgrywać ważną rolę na arenie międzynarodowej. Dodatkowo – co nie było bez znaczenia – ONZ zwracała koszty udziału w operacjach.

13 stycznia 2009 r. Rada Ministrów przyjęła Strategię udziału Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w operacjach międzynarodowych, która stanowiła pierwszą próbę racjonalizacji i usystematyzowania podejścia do misji z udziałem sił zbrojnych poza granicami państwa na szczeblu rządu. Ustalono w niej m.in., że priorytetowe znaczenie będą miały operacje prowadzone przez NATO i UE.

BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE

Warto zwrócić uwagę, że udział w operacji koalicyjnej w Iraku – a w jeszcze większym stopniu w misji ISAF w Afganistanie, stanowił de facto całkowite odejście od klasycznego modelu operacji pokojowych i zmianę charakteru zaangażowania na bojowy, co stworzyło znacznie większe wyzwania dla polskich kontyngentów wojskowych i wymagało innego „oprzyrządowania”.

Zmiana charakteru działań wojska za granicą była początkowo czynnikiem pozytywnym, przyspieszającym jego modernizację. Jednak przedłużająca się misja w Afganistanie, wymagająca trwałego operowania znaczną liczbą żołnierzy i ilością sprzętu na bardzo odległym teatrze działań, mimo amerykańskiego wsparcia, stworzyła ogromne wyzwanie logistyczne i poważnie obciążyła budżet MON, nie mówiąc o kosztach osobowych. Wywołała jednocześnie dyskusję na temat celowości takiego użycia wojska, zwłaszcza w kontekście pochłaniania przez nią coraz większych środków finansowych kosztem transformacji Sił Zbrojnych RP. Pojawiły się zarzuty nadużywania „pilnej potrzeby operacyjnej” dla usprawiedliwienia faktów omijania wymogów ustawy o zamówieniach publicznych przy zakupie sprzętu i uzbrojenia wojskowego.

Całkowita rezygnacja z udziału w operacjach zagranicznych szkodziłaby interesom państwa na arenie międzynarodowej oraz podważałaby solidarność sojuszniczą. Byłaby też niezgodna z przyjętą przez rząd strategią. W opinii BBN, polska strategia zaangażowania międzynarodowego powinna być ukierunkowana przede wszystkim na realizację polskich interesów narodowych. Zasadność udziału w operacji powinna być analizowana pod kątem korzyści dla bezpieczeństwa Polski, z uwzględnieniem naszych interesów i możliwości.

Priorytety polityki zagranicznej Polski

27 marca 2012 r. Rada Ministrów przyjęła dokument dotyczący polityki zagranicznej RP na najbliższe lata, w tym strategię w ramach Unii Europejskiej – Priorytety polskiej polityki zagranicznej 2012–2016⁵. Dokument przedstawia wizję i główne zadania polityki zagranicznej; ma również służyć koordynacji działań administracji rządowej w tej dziedzinie. Według dokumentu najważniejszymi celami są: wzmacnianie siły UE oraz pozycji Polski w Unii; wzmacnianie pozycji Polski w NATO; otwartość na różne warianty współpracy regionalnej; promocja demokracji i praw człowieka; promocja Polski za granicą; partnerska współpraca z Polonią i Polakami za granicą oraz dalsza modernizacja służby zagranicznej. Odnosząc się do strategii w obszarze polityki bezpieczeństwa, dokument stwierdza, że nie wymaga ona redefinicji, lecz wytrwałego dążenia do osiągnięcia przyjętych wcześniej celów⁶. 29 marca 2012 r. minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski przedstawił w Sejmie informację o założeniach polskiej polityki zagranicznej w 2012 r.⁷. Prezydent Bronisław Komorowski odnosząc się do wypowiedzi ministra Sikorskiego ocenił ją jako ważną i interesującą. Wskazał też, że Polska musi konsekwentnie współkształtować procesy zachodzące w UE⁸.

Polska nadal cieszy się dobrą koniunkturą międzynarodową, niemniej Ministerstwo Spraw Zagranicznych odnotowuje pewne niekorzystne zmiany, jakie zachodzą w otoczeniu Polski. Chodzi m.in. o niepokojące trendy we wschodnim sąsiedztwie Polski, w tym rosnące uzależnienie Białorusi od Rosji, odwrót od demokratyzacji Ukrainy, napięcia w relacjach z Litwą i militaryzacja obwodu kaliningradzkiego, a także kryzys instytucji obszaru euroatlantyckiego.

Zewnętrzny filarem bezpieczeństwa Polski pozostają NATO, Unia Europejska i relacje z państwami członkowskimi tych organizacji (przede wszystkim z USA). Podstawowym instrumentem bezpieczeństwa państwa są jednak narodowe zdolności obronne.

W obecnych uwarunkowaniach międzynarodowych Polska będzie mogła w najbardziej efektywny sposób realizować swe interesy poprzez członkostwo w UE i NATO. Stąd słuszność zabiegów władz RP o wzmacnianie tych organizacji.

Zaletą dokumentu jest uporządkowanie celów i zadań polskiej polityki zagranicznej w perspektywie średnioterminowej. Służy to popularyzacji celów zewnętrznych RP i stanowi narzędzie do wykorzystania w dyplomacji publicznej, także w odniesieniu do problematyki bezpieczeństwa. Co ważne, ramy czasowe dokumentu wykraczają poza kadencję parlamentu, stanowiąc wizję o dłuższej perspektywie.

Parafowanie umowy stowarzyszeniowej Unii Europejskiej z Ukrainą

30 marca 2012 r. parafowano umowę stowarzyszeniową Ukrainy z Unią Europejską (*Association Agreement*), którą negocjowano od 2007 r. (o zakończeniu negocjacji poinformowano w grudniu 2011 r. na szczycie UE-Ukraina w Kijowie). Porozumienie, składające się z części politycznej oraz poświęconej problematyce pogłębionej strefy wolnego handlu, zastąpi umowę o partnerstwie i współpracy, która obowiązywała od 1998 r.

Aby umowa stowarzyszeniowa weszła w życie, konieczne jest dokończenie weryfikacji prawnej jej tekstu, podpisanie, a następnie ratyfikowanie porozumienia przez Parlament Europejski, parlamenty państw członkowskich UE i Radę Najwyższą Ukrainy⁹.

Prezydent Bronisław Komorowski w czasie rozmowy telefonicznej z prezydentem Ukrainy Wiktorem Janukowyczem wyraził nadzieję, że Ukraina spełni wymagania polityczne UE, co umożliwi podpisanie i ratyfikację unijno-ukraińskiej umowy¹⁰.

Parafowanie umowy stowarzyszeniowej jest aktem o charakterze technicznym. W sferze formalno-prawnej znaczenia nabierze dopiero podpisanie umowy stowarzyszeniowej. Kolejny etap – wejście w życie porozumienia – oznaczałoby dla Ukrainy realną integrację z UE poprzez zacieśnienie wzajemnych stosunków gospodarczych i politycznych oraz przyjęcie przez Ukrainę znacznej części prawa wspólnotowego. Implementacja umowy w założeniu ma stać się także jednym z czynników przyspieszających proces modernizacji społeczno-politycznej nad Dnieprem. Innym pośrednim skutkiem będzie wzmocnienie pozycji politycznej Ukrainy w regionie, zwłaszcza wobec państw pozostających poza Unią Europejską.

Unia uzależnia podpisanie umowy stowarzyszeniowej od przestrzegania przez Ukrainę wspólnych wartości (obie strony zobowiązują się do tego w umowie). Tymczasem w ostatnich miesiącach pojawiły się obawy o stan demokracji nad Dnieprem. UE oczekuje podjęcia przez Ukrainę konkretnych kroków, opisanych m.in. w rezolucji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 26 stycznia 2012 r. – systemowego zagwarantowania niezależności władzy sądowniczej; nowelizacji wywodzącego się z czasów ZSRR kodeksu karnego; zapewnienia demokratycznego przebiegu wyborów na różnych szczeblach; przeprowadzenia reformy konstytucyjnej; wprowadzenia przejrzystości finansowania partii politycznych; realnej walki z korupcją, zgodnie z rekomendacjami GRECO (Group of States Against Corruption); zaprzestania praktyki nadużywania przepisów karnych, prowadzącej do kryminalizacji decyzji o charakterze politycznym; zapewnienia oskarżonym pełnego prawa do obrony i uczciwego procesu; zapewnienia w sądach równości stron (zachwianej obecnie na korzyść oskarżenia); nienadużywania aresztu tymczasowego jako środka zapobiegawczego oraz poszanowania praw osób skazanych.

Szczególnym wydarzeniem będą wybory parlamentarne, które odbędą się na Ukrainie 28 października 2012 r. Zdając sobie sprawę z ich znaczenia oraz chcąc uniknąć oskarżeń o ich niedemokratyczny charakter, ukraińskie władze

STRATEGIA I POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA

---

z dużym wyprzedzeniem wystosowały zaproszenia dla międzynarodowych obserwatorów, w tym dla Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (ODIHR).

Nie wydaje się, aby umowa stowarzyszeniowa została podpisana przed październikowymi wyborami. Należy pamiętać, że stosunki unijno-ukraińskie nie ograniczają się do porozumienia stowarzyszeniowego. Niezależnie od finalizacji rozmów w tej sprawie, istotne jest kontynuowanie dialogu w pozostałych obszarach, takich jak liberalizacja reżimu wizowego, projekty rozwijane w ramach Partnerstwa Wschodniego czy współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa.

Z uwagi na niejasne perspektywy podpisania i ratyfikowania umowy stowarzyszeniowej Ukraina sygnalizuje zainteresowanie rozdzieleniem jej części politycznej i ekonomicznej, tak aby niektóre jej przepisy, np. o pogłębionej strefie wolnego handlu, mogły wejść w życie przed zakończeniem procesu ratyfikacyjnego całej umowy. Nie jest to wykluczone, jednak takie rozwiązanie wymagałoby politycznej decyzji państw członkowskich UE.

II konferencja „przyjaciół Syrii” w Stambule

1 kwietnia 2012 r. w Stambule odbyła się druga konferencja „grupy przyjaciół Syrii”, w której udział wzięli przedstawiciele 83 krajów i organizacji międzynarodowych. W spotkaniu po raz kolejny nie uczestniczyli Rosja, Chiny i Iran. W deklaracji końcowej konferencji uczestnicy obrad uznali Narodową Radę Syryjską (NSR) za przedstawiciela wszystkich Syryjczyków oraz głównego partnera do rozmów w kwestii Syrii¹¹. Ponadto „grupa przyjaciół Syrii” poparła sześciopunktowy plan pokojowy – wzywający do wstrzymania aktów przemocy przez wszystkie strony w celu ochrony cywilów, zapewnienia dostępu dla pomocy humanitarnej do wszystkich obszarów objętych konfliktem, uwolnienia więźniów, zapewnienia przez władze swobody przemieszczania się dziennikarzom oraz wolności zgromadzeń i pokojowych demonstracji. Poparcia udzielono również misji wysłannika ONZ i Ligi Państw Arabskich do Syrii Kofiego Annana, zastrzegając, że nie jest ona bezterminowa. Grupa zobowiązała się zapewnić podstawą pomoc medyczną syryjskim obywatelom¹². Polskiej delegacji uczestniczącej w spotkaniu przewodniczył wiceminister spraw zagranicznych Jerzy Pomianowski¹³.

Konferencja w Stambule zakończyła się przyjęciem wielopunktowej, ale mało konkretnej deklaracji. Wynikało to z rozbieżności zdań i interesów między Narodową Radą Syryjską a społecznością międzynarodową, a przede wszystkim między poszczególnymi państwami uczestniczącymi w konferencji (nawet między państwami arabskimi). Przykładowo, grupa uznała NRS za przedstawiciela narodu syryjskiego, jednak nie wskazano (tak jak w przypadku libijskiej Tymczasowej Rady Narodowej), że jest to jedyny reprezentant Syryjczyków. Oznacza to, że B. Assad wciąż pozostaje partnerem dla społeczności międzynarodowej. Warto też zwrócić uwagę na fakt, że w deklaracji nie znalazło się bezpośrednie wezwanie do ustąpienia prezydenta Syrii. Nie pojawiło się ono również w komunikacie końcowym 23. szczytu Ligi

STRATEGIA I POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA

Państw Arabskich, który odbył się 29 marca 2012 r. (po raz pierwszy od ponad 20 lat w Bagdadzie).

Kwestią sporną stała się również pomoc dla syryjskiej opozycji, szczególnie militarna. W deklaracji końcowej znalazł się apel do społeczności międzynarodowej o podjęcie wszystkich niezbędnych środków dla pozbawienia reżimu narzędzi do prześladowania obywateli. Daje to pewną swobodę interpretacji i umożliwia Arabii Saudyjskiej i Katarowi dostarczanie uzbrojenia Wolnej Armii Syryjskiej. Obydwa państwa ustanowiły specjalny fundusz, z którego m.in. wypłacany ma być żołd dezertantom z syryjskich sił zbrojnych i członkom Wolnej Armii. Z kolei Stany Zjednoczone, które sprzeciwiają się dozbrajaniu opozycji, będą mogły jej dostarczać środki i wyposażenie niebojowe.

Choć prezydent Baszar Assad zgodził się na implementację planu K. Annana do 10 kwietnia, nadal dochodzi do aktów przemocy, a siły reżimowe kontynuują krwawą pacyfikację skupisk opozycji. Władze w Damaszku oczekują jednak, że opozycja zaakceptuje plan wysłannika ONZ i Ligi Państw Arabskich. Zachód pozostaje sceptyczny wobec zapewnień prezydenta B. Assada, który niejednokrotnie nie dotrzymywał obietnic i prowadzi grę na czas. W razie kontynuacji przemocy przez reżim sprawa Syrii ma ponownie trafić do Rady Bezpieczeństwa ONZ. Wobec dotychczasowego sprzeciwu Rosji i Chin dotyczącego aktywizacji społeczności międzynarodowej trudno spodziewać się, aby Rada uzyskała główną rolę w regulowaniu kryzysu. Marginalizacja ONZ może okazać się tendencją, która utrzyma się przez najbliższe lata. Zmusi to mocarstwa światowe do poszukiwania doraźnych koalicji i podejmowania działań nieposiadających legitymizacji ONZ, ale skutecznych w zapewnianiu stabilności w punktach zapalnych.

Udział Polski w obydwu spotkaniach „grupy przyjaciół Syrii”, podobnie jak członkostwo w grupie kontaktowej do spraw Libii oraz reprezentowanie przez ambasadę RP w Damaszku interesów Waszyngtonu, jest potwierdzeniem zaangażowania Polski w istotne dla bezpieczeństwa międzynarodowego wydarzenia i działania na rzecz transformacji demokratycznej i stabilizacyjnej państw Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu.

Ćwiczenia „Wypadek” – bezpieczeństwo Euro 2012

26–28 marca 2012 r. odbyły się ćwiczenia „Wypadek” będące jednym z etapów przygotowań do zapewnienia bezpieczeństwa turnieju finałowego Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012. Ćwiczenia zostały podzielone na trzy etapy: część sztabową, ćwiczenia w tunelu średnicowym oraz ćwiczenia na lotnisku Chopina w Warszawie. Organizatorem ćwiczeń był wojewoda mazowiecki. Wśród uczestników ćwiczenia znalazły się instytucje takie jak Komenda Stołeczna Policji, Komenda Wojewódzka PSP w Warszawie, Państwowa Agencja Atomistyki, Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych, Centralny Ośrodek Analizy Skazań, Centrum Reagowania Epidemiologicznego Sił Zbrojnych, Żandarmeria Wojskowa, spółki PKP, Straż Ochrony Kolei oraz zespoły ratownictwa medycznego. Ćwiczenia obserwowali przedstawiciele Rządowego Centrum Bezpieczeństwa oraz Biura Bezpieczeństwa Narodowego¹⁴.

Zbliżające się rozgrywki turnieju EURO 2012 są pierwszym przedsięwzięciem o tej skali organizowanym na terytorium Polski. Nie dziwi zatem zakres przygotowań oraz liczba obszarów, w których są one prowadzone: logistyka, infrastruktura sportowa, hotelowa i transportowa – tym bardziej że na ostateczne przygotowanie pozostało nieco ponad 60 dni.

Szczególnymi, krytycznymi wręcz obszarami przygotowań są jednak te, których – przy sprzyjających okolicznościach – ani uczestnicy, ani kibice nie będą mieli okazji doświadczyć. Dotyczy to przygotowań w sferze bezpieczeństwa, na których skupia się działalność służb i instytucji odpowiedzialnych za ten obszar funkcjonowania państwa. Poza opracowaniem, przeglądem i wdrożeniem nowych procedur, przepisów i planów konieczne jest przetestowanie tych rozwiązań w praktyce i temu służą przedsięwzięcia takie jak ćwiczenia „Wypadek”.

Szczególną wartością takich wydarzeń jest ich międzyinstytucjonalny wymiar, który pozwala nie tylko na przetestowanie przygotowania poszczególnych służb i instytucji, ale także na sprawdzenie ich zdolności interoperacyjnego działania, kanałów komunikacji, mechanizmów koordynacji oraz możliwości wzajemnego wsparcia – zarówno pod kątem zgodności procedur wykorzystywanych przez funkcjonariuszy i pracowników, jak też posiadanego sprzętu oraz standardów wyszkolenia.

Wielopodmiotowe ćwiczenia, przeprowadzane regularnie – najlepiej z zaangażowaniem służb odpowiedzialnych za komunikację społeczną, a w optymalnych warunkach z udziałem samych obywateli – to najlepszy sposób na sprawdzenie stanu przygotowań w każdym obszarze działania państwa i jego instytucji. Bezpieczeństwo jest dziedziną tak istotną, że prowadzenie ćwiczeń nie powinno być traktowane jako opcja, ale konieczność wynikająca zarówno z praktyki działania, jak i przepisów prawa.

Wpływ elektrowni atomowej Wisaginas na bezpieczeństwo energetyczne Polski

Umowa w sprawie budowy siłowni atomowej w Wisaginas na Litwie zakłada zawiązanie konsorcjum, w którym większość udziałów uzyska japoński koncern Hitachi (jednocześnie dostawca reaktora), około 1/3 przypadnie Litwie, zaś pozostałe udziały otrzymają regionalni partnerzy m.in. z Łotwy i Estonii¹⁵. Zaplanowano wybudowanie jednego reaktora o mocy ok. 1,3 tys. MW do 2022 r. Koszt inwestycji szacowany jest na około 5 mld dolarów¹⁶. Umowa ma zostać podpisana po zatwierdzeniu przez litewski Sejm.

Na północny-wschód od granicy Polski rozpoczęto budowę dwóch siłowni nuklearnych (na Litwie oraz w obwodzie kaliningradzkim), których planowana moc znacząco przekracza obecne i prognozowane potrzeby energetyczne trzech krajów bałtyckich, obwodu kaliningradzkiego i części Polski. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że Rosja podejmując decyzję o budowie elektrowni planowała osiągnięcie dwóch podstawowych celów: ekonomicznego – uzyskanie silnej pozycji na rynku energii elektrycznej w trzech krajach bałtyckich (zastępując w roli dostawcy niedawno zamkniętą litewską siłownię nuklearną Ignalina), i politycznego – wykorzystanie pozycji eksportera energii elektrycznej do bardziej skutecznego osiągnięcia celów politycznych na zasadach stosowanych od lat w sektorze gazu ziemnego i ropy naftowej. Rosja nie potrzebuje nowej elektrowni w obwodzie kaliningradzkim, skoro posiada 1 tys. MW mocy w dwóch siłowniach gazowych (TEC 1, TEC 2), co daje znaczącą nadwyżkę w stosunku do potrzeb regionu. Z tej perspektywy decyzja o budowie siłowni nuklearnej o bardzo dużej mocy (2,4 tys. MW) zdaje się potwierdzać, że jedynym celem inwestycji jest eksport energii elektrycznej. Dotychczas nie praktykowano w Europie budowania elektrowni wyłącznie w celu eksportu energii – priorytetem jest budowa zakładów wytwórczych na potrzeby własnego kraju, zaś przesył transgraniczny ogranicza się do kilku procent zapotrzebowania rynku wewnętrznego. Warto zauważyć, że opisana powyżej struktura rynku energii elektrycznej w dużym stopniu wiąże się z polityką bezpieczeństwa energetycznego wielu państw Europy. Jeśli, mimo litewskiej decyzji o budowie siłowni nuklearnej, Federacja Rosyjska będzie kontynuować budowę elektrowni w obwodzie kaliningradzkim, to można spodziewać się z jej strony intensywnych zabiegów politycznych i ekonomicznych o dostęp do rynków energii elektrycznej w państwach bliższego i dalszego sąsiedztwa, m.in. Szwecji, Niemiec i Polski.

Jest wysoce prawdopodobne, że jedną z bezpośrednich konsekwencji będzie zwiększone zainteresowanie rosyjskich podmiotów ekonomicznych uczestnictwem w prywatyzacji polskich grup energetycznych nabywaniem udziałów w przedsiębiorstwach energetycznych położonych w dużych miastach oraz angażowanie się w sektor dystrybucji energii. Można zakładać, że Rosja uwzględniła w swojej strategii uzyskiwania dostępu do rynków energetycznych krajów sąsiednich planowane do 2015 r. zakończenie budowy mostu energetycznego Polska–Litwa. Nowe połączenie zostanie na terenie Litwy wpięte do poradzieckiego systemu elektroenergetycznego, który przed laty został wybudowany do przesyłu energii elektrycznej z elektrowni atomowej Ignalina do

STRATEGIA I POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA

---

ościennych republik ZSRR i obwodu kaliningradzkiego. Z tego powodu polskie władze uzależniały dotychczas zgodę na budowę połączenia energetycznego z Litwą od uzyskania gwarancji importu energii elektrycznej z litewskiej elektrowni. Skoro – w związku z wycofaniem się polskiego koncernu PGE z inwestycji w Wisaginie – plany nie zostały zrealizowane, można prognozować, że w nowej sytuacji most energetyczny Polska–Litwa w mniejszym stopniu będzie wykorzystywany do wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego państw UE, w większym zaś będzie narzędziem umożliwiającym sprzedaż rosyjskiego prądu na krajowym rynku i tranzyt do innych państw.

WYSTĄPIENIA SZEFA BBN:

- Szef BBN o budowaniu spójnego systemu obronności

Przypisy:

- ¹ www.bbn.gov.pl, 3 kwietnia 2012 r.
- ² www.bbn.gov.pl, 27 marca 2012 r.
- ³ prezydent.pl, 2 kwietnia 2012 r.
- ⁴ mon.gov.pl, 31 marca 2012 r.
- ⁵ Priorytety Polskiej Polityki Zagranicznej 2012-2016
- ⁶ PAP, 27 marca 2012 r.
- ⁷ msz.gov.pl, 29 marca 2012 r.
- ⁸ prezydent.pl, 29 marca 2012 r.
- ⁹ europeanvoice.com, 30 marca 2012 r.; IAR, 30 marca 2012 r.
- ¹⁰ prezydent.pl, 30 marca 2012 r.
- ¹¹ PAP, 1 kwietnia 2012 r.
- ¹² rian.ru, 1 kwietnia 2012 r.
- ¹³ msz.gov.pl, 1 kwietnia 2012 r.
- ¹⁴ rcb.gov.pl
- ¹⁵ PAP, 17 marca 2012 r.
- ¹⁶ PAP, 30 marca 2012 r.